

Српски језички и правописни реформатор Вук Караџић родио се пре тачно 225 година, 6. новембра 1787. (по Грегоријанском календару, односно 26. октобра по Јулијанском календару).

Будући творац новог правописа и српског књижевног језика, описменио се у родном селу Тршићу код Лознице код једног рођака трговца, потом у школи у Лозници и затим у оближњем манастиру Трноша. Током Карађорђевог, Првог српског устанка, који је плануо 1804. године, био је писар у штабу устаничког војводе Ђорђа Ћурчије, потом нека врста учитеља у Београду затим цариник на Дунаву код Кладова. Пошто је одбијен приликом настојања да похађа Карловачку гимназију, извесно време, према појединим изворима, у Петрини је учио немачки језик. У току устанка је, у Београду, упознао Доситеја Обрадовића, једног од најученијих Срба тог времена, који је извесно време био и Карађорђево министар просвете, осим што је обављао поверљиве дипломатске послове. Вук је унеколико био и његов ученик, али је Доситеј, из патриотских разлога, одбио да му помогне да

школоване настави негде ван тадашње Србије, што је била велика Вукова жеља. Пошто је тешко оболео, тражећи лека, у Пешти је упознао крајишког Србина Саву Мркаља, који је већ имао уобличену неку врсту правописне реформе за Србе. Филолошка настојања несрећног Мркаља Вук је изузетно ценио.

По пропасти устанка 1813. запутио се у Беч где се поступно догађа његов преображај, између осталог, и под утицајем аустријског дворског цензора Словенца Јернеја Копитара. Копитар га је усмерио да почне систематски да прикупља српске народне песме, и уопште умотворине, да би потом поступно започео и са реформисањем ћириличног писма, као и превођењем. Писао је и историографска сведочанства (већином сећања), бавио се неком врстом етнографије, организовао истраживања широм српских земаља и водио је огромну преписку. Карловачки митрополит (Стефан) Стратимировић, човек ретке учености и културе, сматрао је да је његова језичка реформа примитивна и да одбацује читаву српску језичку и книжевну традицију, а његов превод Новог Завета оцењен је тада као скандалозан (пошто није познавао класичне језике превод је рађен са немачког). Вук Караџић је временом стекао углед међу интелектуалцима Европе, чак и код умова какви су били Гете или Ранке, универзитет у Јени прогласио га је почасним доктором. У Лајпцигу је студирао медицину, али због недовољног предзнања и материјалних неприлика, није могао да прати студије. За научне заслуге је, 1826. године добио пензију руског цара. Његови односи с књазом Милошем Обреновићем прошли су кроз разне фазе али је с врхом српске цркве посебно Карловачке митрополије био у веома лошим односима. Његове идеје однеле су одлучујућу превагу 1847. године када су изашле “Песме” Бранка Радичевића, писане “Вуковим правописом” а Ћура Даничић је текстом “Рат за српски језик и правопис” практично доказао оправданост Вукове реформе. Цела епоха српског романтизма била је великом делом под његовим утицајем.

Уторак, 06 новембар 2012 19:46